

Cirkulärnr: 1997:168
Diariernr: 1997/2569
Handläggare: Leif Klingensjö
Datum: 1997-10-08
Mottagare: Individ- och Familjeomsorg
Rubrik: Utvecklingsinsatser och ersättning till ungdomar 20-24
år

1997-10-08

Leif Klingensjö, lk

Individ- och Familjeomsorg

Utvecklingsinsatser och ersättning till ungdomar 20–24 år

Med anledning av att Svenska Kommunförbundet fått många förfrågningar angående utvecklingsinsatser och ersättning till ungdomar 20-24 år anser vi oss föranledda att gå ut med en beskrivning av det aktuella läget.

Regeringen föreslår i budgetpropositionen för 1998 att kommunerna ska ges möjlighet att efter 100 dagar erbjuda arbetslösa ungdomar mellan 20 och 24 år som står till arbetsmarknadens förfogande en aktiverande och utvecklande insats på heltid. Förändringen föreslås träda i kraft från 1 januari 1998.

Verksamheten ska syfta till att utveckla den enskildes möjligheter att i framtiden försörja sig själv. Den ska utformas med skälig hänsyn till den enskildes individuella önskemål och förutsättningar.

Kommunens skyldighet omfattar ungdomar som står till arbetsmarknadens förfogande och gäller från och med den 1 juli det år de fyller 20 år och till dess de fyllt 25 år.

Senast inom 90 dagar ska den unge tillsammans med arbetsförmedlingen och i samråd med kommunen ha arbetat fram en individuell handlingsplan. Arbetsförmedlingsnämnden har det yttersta ansvaret för att handlingsplaner utarbetas. Ungdomarna ska, från första arbetslöshetsdagen, aktivt stå till arbetsmarknadens förfogande, aktivt söka arbete samt delta i de åtgärder som arbetsförmedlingen och kommunen anvisar.

Utvecklingsinsatserna ska pågå i högst tolv månader. Därefter ska individen pröva sina möjligheter att få ett arbete på den reguljära arbetsmarknaden i tre månader med den ersättning hon/han hade före den kommunala utvecklingsinsatsen.

För deltagare i kommunalt anordnade utvecklingsinsats ska följande ersättningar gälla:

- Deltagare som varken har rätt till socialbidrag eller arbetslöshetsersättning får ett skattefritt bidrag på 1 967 kronor per månad, s k utvecklingsersättning. Det motsvarar ett beskattat utbildningsbidrag och staten ersätter kommunerna för denna extra kostnad.
- För de socialbidragsberättigade lämnas en ersättning som motsvarar vad som skulle lämnats i socialbidrag. Även denna ersättning benämns utvecklingsersättning och betalas ut av kommunen.
- Deltagare som har rätt till ersättning från arbetslöshetskassa, antingen i form av grundbelopp eller inkomstrelaterad ersättning, får statligt utbildningsbidrag som motsvarar arbetslöshetsersättningen.

Utvecklingsinsatsen kvalificerar inte för ersättning från arbetslöshetskassa men tid i utvecklingsinsatsen ska räknas som överhoppningsbar tid i arbetslöshetsersättningen.

Deltagare som p g a misskötsamhet eller frånvaro utan giltigt skäl inte kan tillgodogöra sig verksamheten ska avstängas från utvecklingsinsatsen. Han/hon har då varken rätt till utvecklingsersättning, utbildningsbidrag eller ersättning från arbetslöshetskassa. I normalfallet ska den som utan sakligt skäl vägrar att delta i utvecklingsinsatsen inte ha rätt till socialbidrag. Ett beslut av en kommun i fråga om ersättning eller om skiljande av den unge från deltagande i verksamhet får överklagas hos förvaltningsdomstol.

I budgetpropositionen avsätter staten 396 miljoner kronor för utvecklingsinsatser för ungdomarna. Staten föreslår att kommunerna erhåller 150 kronor per dag och deltagare för att täcka kostnaderna för aktiviteterna.

I de kommuner som åtar sig ett aktiveringsansvar ska arbetsförmedlingsnämnden ha till uppgift att:

- Ansvara för att överenskommelser om anordnande av utvecklingsinsatser träffas.
- Ombesörja utbetalning av statens ersättning till kommunerna för utvecklingsersättning till de deltagare som inte är berättigade till socialbidrag eller arbetslöshetsersättning.
- Ombesörja utbetalning av statens ersättning till kommunerna vad gäller kostnader för aktivering.
- Ansvara för att handlingsplan upprättas inom 90 dagar.

Förslaget kommer nu att bli föremål för riksdagsbehandling och kan under denna process ändra innehåll.

Kommunförbundets bedömning

Regeringens förslag till insatser för arbetslösa 20–24 åringar stämmer dåligt med de synpunkter som Kommunförbundet fört fram.

Vår uppfattning är sammanfattningsvis följande:

- Arbetslösa ungdomar som står till arbetsmarknadens förfogande men inte har rätt till a-kassa eller kontant arbetsmarknadsstöd (KAS) ska ha rätt till en statlig ersättning. Ersättningen ska ligga på en sådan nivå att ingen normalt ska behöva komplettera med socialbidrag. En förutsättning för att få den statliga ersättningen är att man deltar i erbjudna aktiviteter. Den som avstår från aktivitet ska inte heller kunna få socialbidrag.
- Eftersom det för de flesta ungdomarna i grunden är ett arbetsmarknadsproblem ska ingången till systemet vara arbetsförmedlingen – inte genom kommunernas socialtjänst.
- Arbetet måste utformas efter de lokala förutsättningarna. Det förutsätter att en betydligt större del otraditionella medel avsätts till arbetsförmedlingsnämndens förfogande. När det föreligger behov av särskilda individuellt anpassade åtgärder ska arbetsförmedlingsnämnden ansvara även för detta. I praktiken kan det dock innebära att kommunen blir den som på nämndens uppdrag är anordnare/utförare.
- Aktiviteterna för ungdomarna ska finansieras av staten. Frågan är om 150 kronor per dag och ungdom är tillräckligt för att få bra kvalitet på aktiviteterna.
- Inom 90 dagar ska den arbetslöse tillsammans med arbetsförmedlingen och kommunen ha arbetat fram en handlingsplan. Handlingsplanen ska ses som ett kontrakt mellan de tre parterna som kontinuerligt ska följas upp. Arbetsförmedlingsnämnden har ansvaret för att så sker. 90-dagarsregeln ska ge utrymme för individuell anpassning. Ungdomar med mycket tydlig yrkesinriktning och goda förutsättningar att relativt snabbt få ett arbete på den öppna arbetsmarknaden har inte behov av en handlingsplan. Andra ungdomar för vilka man tidigt kan se ett behov av handlingsplan ska ha den så fort som möjligt. För dessa finns det ingen anledning att vänta i 90 dagar.

I den fortsatta beredningen kommer vi att på olika sätt försöka få gehör för våra uppfattningar. Om det aktuella förslaget antas av riksdagen återkommer vi med synpunkter på hur kommunerna på bästa sätt kan hantera sin nya uppgift.

SVENSKA KOMMUNFÖRBUNDET
Vård och Omsorg

Anita Sundin

Leif Klingensjö